

ADANA BASININDA VARLIK VERGİSİ

(Türk Sözü, Bugün, Yeni Adana)

Yazar

Dr. Murat KÜTÜKÇÜ

© Copyright 2023

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-399-118-0

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Kitap Adı

ADANA BASININDA VARLIK VERGİSİ
(Türk Sözü, Bugün, Yeni Adana)

Yayıncı Sertifika No

47518

Yazar

Murat KÜTÜKÇÜ
ORCID iD: 0000-0003-4311-8036

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

HIS000000

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

DOI

10.37609/akya.2547

Kütüphane Kimlik Kartı

Kütükçü, Murat.

Adana Basınında Varlık Vergisi (Türk Sözü, Bugün, Yeni Adana) / Murat Kütükçü.

Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2023.

268 sayfa. : fotoğraf. ; 160x235 mm.

Kaynakça var.

ISBN 9786253991180

1. Tarih.

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

İÇİNDEKİLER

Varlık Vergisini Hazırlayan Sebepler	1
Adana'nın Genel Görünümü.....	3
Döneme Özgü Adana Basını.....	5
Türk Sözü Gazetesi - Adana: Ferit Celal Güven, 1924 – 1963.....	6
Bugün Gazetesi - Adana: Cavit Oral, 1940 – 1961.....	6
Yeni Adana Gazetesi - Adana: Ahmet Remzi Yüreğir, 1918 - Devam ediyor	7
Varlık Vergisinin Ortaya Çıkışı, Gelişmeler ve Kabul Edilmesi.....	8
Varlık Vergisi Kanunu.....	13
Varlık Vergisi Hakkında Kanun.....	13
1. Verginin Mevzuu	13
2. Verginin Miktarı	14
3. Verginin Tarhı.....	15
4. Verginin Tebliğ ve Tahsili	16
5. Teminat.....	17
6. Müruruzaman	18
7. Mer'iyet Maddeleri.....	19
Ek 5: Varlık Vergisi Kanunu'na Ek Kanun.....	20
Ek 6: Bakayanın Terkini Hakkında Kanun.....	20
Ek 7: 4305 Numaralı Varlık Vergisi Kanunu'nun Çalışma Mecburiyetine Dair Hükümleri İhtiva Eden 12 ve 13. Maddelerinin Tatbik Sureti Hakkında	21
1. Mükelleflerin Tespiti ve İş Mahallerine Gönderilmesi	21
2. Mükelleflerin Çalıştırılması	23
Türk Sözü Gazetesinde Varlık Vergisi.....	26
Türk Sözü Gazetesi Varlık Vergisi İndeksi.....	26
Varlık Vergisi Hakkında Türk Sözü Gazetesinden Seçilmiş Görseller	31

Bugün Gazetesinde Varlık Vergisi.....	96
Bugün Gazetesi Varlık Vergisi İndeksi;.....	97
Varlık Vergisi Hakkında Bugün Gazetesinden Seçilmiş Görseller.....	100
Yeni Adana Gazetesinde Varlık Vergisi.....	153
Yeni Adana Gazetesi Varlık Vergisi İndeksi.....	154
Varlık Vergisi Hakkında Yeni Adana Gazetesinden Seçilmiş Görseller	157
Varlık Vergisi Komisyonunun Kurulması	215
Varlık Vergisi Listelerinin Yayınlanması	216
Adana ve Çevresinde Vergi Mükellefleri Listesi	217
Varlık Vergisinin Tahsil Edilmesi.....	255
Varlık Vergisinin Kaldırılması	257
Sonuç.....	259
Kaynakça	261

KAYNAKÇA

Kitaplar

- AKAR, R. (1999). *Aşkale yolcuları: varlık vergisi ve çalışma kampları*. İstanbul: Doğan Kitap.
- AKTAR, A. (2000). *Varlık vergisi ve Türkçeleştirme politikaları*. İstanbul: İletişim.
- BALİ, R. N. (2012). *Varlık vergisi: hatıralar*. Libra Kitapçılık ve Yayıncılık.
- ÇETİNOĞLU, A. S. (2009). *Varlık vergisi 1942-1944: ekonomik ve kültürel Jenosid*. İstanbul: Belge Yayınları.
- KAFAOĞLU, A. B. (2002). *Varlık vergisi gerçeği*. İstanbul: Kaynak Yayınları.
- KARATAŞ, A. (2016). *Evvel zaman içinde Adana*. Adana: Akademisyen Kitabevi.
- KAYRA, C. (2011). *Savaş Türkiye varlık vergisi*. İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- ÖKTE, F. (1951). *Varlık vergisi faciası*. İstanbul: Nebioğlu Yayınevi.
- PUR, H. P. (2007). *Varlık vergisi ve azınlıklar*. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- SANSAR, M. F. & KARATAŞ, A. (2015). *Cumhuriyet'in ilk uluslararası fuarı:1924 Adana beynelmilel ziraat sergisi*. Adana: Çukurova Fuarçılık A.Ş.
- TEVĖİK, İ. (1932). *Adana Vilâyeti matbuatı*. Ankara: TC Hariciye Vekâleti Matbaası.

Makaleler

- AKSANYAR, N. & BİÇER, M. (2008). II. Dünya savaşında çıkarılan varlık vergisinin Türk basınında ve kamuoyunda yansımaları (11 Kasım 1942 – 15 Mart 1944). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 379-400.
- ARSLAN, G. (2015). Varlık vergisi kanununun çıkarılması, uygulanması ve sonuçları. *Tarih Dergisi* 1 (61), s.119-152.
- ATA, F. (2014). Varlık vergisinin Amerikan kamuoyuna yansımaları (New York Times gazetesi örneğine göre). *Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11, 63-78.
- AYDIN M. K. (2018). Dönemin basınına göre varlık vergisi uygulaması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 28 (1), 289-311.
- BALİ, R. N. (1997). Çok partili demokrasi döneminde varlık vergisi üzerine tartışmalar, *Tarih ve Toplum*, (165), 175-187.
- COŞAR, N. (2003). Varlık vergisi konusundaki yolsuzluk söylentileri. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 58 (02), 1-27.
- ÇANAK, E. (2016). Varlık vergisi ve Mersin uygulaması, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (14) 1, 363-382.
- ÇELİK, M. (2006). Adana'da varlık vergisi uygulamaları 1942-1944, *Kebikeç*, Sayı:12, Ankara, 197-210.
- DİLMAÇ, İ. (2020). Varlık vergisi. *Tarih Kritik Dergisi*, 6 (2), 229-231.
- DOKUYAN, S. (2014). Savaş ekonomisi ve varlık vergisi üzerine bir değerlendirme. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15 (2), 23-56.
- GÖKBUNAR, R. & ÇANDIR, M. (vd.) (2016). Varlık vergisinin Türk romanında yansımaları. *Bilgi*, (78), 231-251.
- GÜÇLÜ, M. (1997). Varlık vergisi ve Seyhan (Adana) uygulaması. *Mülkiyeliler Birliği Dergisi*, 21 (203), 29-33.
- HAYTOĞLU, E. (2005). Varlık vergisi Denizli uygulaması, *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (4) 11, 159-185.
- KARABULUT, K. (2005). 11 Teşrinisani 1942 tarihli varlık vergisine bir bakış. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 11 (27), 325-339.
- KIZILKAYA, A. (2016). Ekonomik ve siyasal boyutlarıyla varlık vergisi. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 5 (12), 85-95.

- ÖZTÜRK, İ. M. (2013). İkinci dünya savaşı Türkiye'sinde olağanüstü ekonomik kararlar: Milli korunma kanunu ve varlık vergisi. *Tarih Araştırmaları Dergisi*, 32 (54), 135-166.
- SOFRACI, İ. E. (2013). Tarihsel perspektiften varlık vergisi uygulamasına bir bakış. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15 (1), 317-335.
- ŞAHİN, M. S. (2018). Gaziantep'te varlık vergisi uygulaması, *Belgi*, 15, 680-693.
- ŞEN, Y. F. & GÜMÜŞ, S. (2015). İnsan hakları bağlamında azınlıkların vergilendirilmesi ve Türkiye örneği: varlık vergisine ilişkin bir değerlendirme, *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (1) 2, 93-113.
- YALÇIN, O. (2012). Varlık vergisi kanunu ve uygulaması. *Avrasya İncelemeleri Dergisi*, 1 (1), 313-354.
- YEDEK, Ş. (2020). Hatay'da varlık vergisi uygulamaları (1942-1943). *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi*, 36 (101), 163-202.
- YEŞİLYURT, Ş. (2016). Varlık vergisi hakkında bir değerlendirme. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 12 (27), 293-310.
- YORULDU, M. (2020). Türk mali tarihinde varlık vergisi uygulaması ve sosyo ekonomik sonuçlarının değerlendirilmesi, *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, (16) 29, 2299-2315.

Tezler

- BAŞ, H. (2006). *Varlık vergisinin Türk siyasal yaşamına yansımaları (1942-1957)*. Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- DEĞİRMENCİ, G. (2019). *Adana basın tarihi (1873-2000)*. Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- DİNÇTÜRK, İ. S. (2004). *Varlık vergisi yıllarında Türkiye basınında ırkçı ve milliyetçi söylemler*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- ERGEÇ, D. (2005). *Milli burjuvazi yaratılma sürecinde varlık vergisinin rolü*. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- GÜÇLÜ, M. (1990). *İkinci dünya savaşı uygulamalarından varlık vergisi: kanunun çıkarılması, uygulanması, kaldırılması ve sonuçları, (11.11.1942 - 15.03.1944)*. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- GÜMÜŞ, Ö. (2018). *Varlık vergisinin fenomenolojisi*. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- KALIÇLI, Y. (2020). *Varlık vergisi ve uygulaması: Hatay örneği*. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- MEYVACI, H. I. (2010). *Türk vergicilik tarihinde olağanüstü bir vergi uygulaması örneği: varlık vergisi*. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- PEHLİVAN, K. (2013). *Genel vergilendirme ilkeleri açısından Türkiye'de uygulanan varlık vergisi üzerine bir inceleme*. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- SUBAY, Ö. Ö. (2020). *Tek parti dönemi gazeteciliğinde faşizan söylem: varlık vergisi örneği*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- YEL, S. (2009). *Varlık vergisi karşısında azınlıkların tutumu*. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.

Gazeteler

- Bugün Gazetesi, 1942-1944 arası tüm nüshaları.
- Türk Sözü Gazetesi, 1942-1944 arası tüm nüshaları.
- Yeni Adana Gazetesi, 1942-1944 arası ulaşılabilen nüshaları.
- Resmî Gazete, 5255, Varlık Vergisi Hakkında Kanun (1942).